

Kto i dlaczego popiera PiS? Analiza socjologiczna

OPINIE 27.03.2023, 14:27

[Paweł Ruskowski](#)

Prezes PiS Jarosław Kaczyński podczas spotkania ze starannie wyselekcjonowanymi zwolennikami swojej partii. Przemysł, 22 października 2022 r. (Fot. Patryk Ogorzałek / Agencja Wyborcza.pl)

Wostatnim półroczu PiS utrzymał wysoki poziom mobilizacji w głównych segmentach swego elektoratu, a ponadto

zwiększył poparcie wśród emerytów oraz w grupie z wykształceniem zasadniczym zawodowym

Dr hab. Paweł Ruszkowski jest profesorem Collegium Civitas. Naukowo zajmuje się socjologią polityki i socjologią gospodarki.

W przekazach medialnych migają hasła krytyczne wobec [PiS](#): „willa plus”, „utracone miliardy z UE”, „dość, dość i jeszcze raz dość”. Tymczasem w sondażach PiS utrzymuje wysoki poziom notowań. W październiku 2022 r. poparcie wg danych CBOS wynosiło 30 proc., zaś w marcu 2023 r. osiągnęło poziom 38 proc. Część komentatorów uważa, że zwolennicy PiS są tak zauroczeni swoją partią i jej prezesem, że wybaczą im mniej lub bardziej istotne potknięcia. Moim zdaniem mamy tu do czynienia ze złożonym mechanizmem „izolacji komunikacyjnej”. Mechanizm ten polega na bardzo zasadniczej selekcji informacji przekazywanych przez [TVP](#) – a jest to główny kanał docierający do większości wyborców PiS. W tym świecie nie ma żadnych „willi plus”. Elektorat ten tworzą emeryci i osoby o niskim poziomie wykształcenia, czyli grupy niezainteresowane poszukiwaniem alternatywnych opinii ani w telewizji, ani tym bardziej w internecie.

W związku z tym można przypuszczać, że w nadchodzących wyborach przełamanie izolacji komunikacyjnej elektoratu PiS będzie jednym z kluczowych wyzwań dla partii opozycyjnych.

W jakich grupach PiS się umocnił

Badania CBOS pozwalają dostrzec, że w części środowisk społecznych rośnie mobilizacja elektoratu PiS. W październiku 2022 r. najwyższy poziom poparcia (50 proc. i więcej) deklarowały osoby o poglądach prawicowych (66 proc.), osoby z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym (56 proc.) oraz osoby w wieku 65+ (50 proc.). W marcu 2023 r. sytuacja uległa zmianie – do grona liderów poparcia dołączyli emeryci (62 proc.) oraz badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (60 proc.). Oczywiście wysokie poparcie utrzymało się też wśród dotychczasowych grup, czyli wśród osób o poglądach prawicowych (67 proc.), osób w wieku 65+ (62 proc.) oraz osób z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym (63 proc.).

Dane te wskazują, że w okresie październik 2022 – marzec 2023 PiS zdołał utrzymać wysoki poziom mobilizacji w głównych segmentach swego elektoratu, a ponadto zwiększyć poparcie wśród emerytów z 46 proc. do 62 proc. oraz wśród badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym z 40 proc. do 60 proc.

Propisowska orientacja tych dwóch kategorii ma istotne znaczenie polityczne, gdyż udział emerytów w próbie wynosi 22 proc., zaś udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym 16 proc.

Dokonując w na podstawie powyższych danych szacunków faktycznej wielkości elektoratu PiS, trzeba jednak pamiętać, że wszystkie wymienione segmenty częściowo się pokrywają (np. emeryt o poglądach prawicowych, z wykształceniem zasadniczym).

Awantura o papieża nie przyniosła radykalnej zmiany

Warto też zauważyć, że wzmożenie medialne związane z oceną postawy Jana Pawła II w kwestii pedofilii księży nie spowodowało znaczącego wzrostu notowań PiS. Deklarowane poparcie z 36 proc. w lutym wzrosło w marcu do 38 proc. W kategorii osób uczestniczących raz w tygodniu w praktykach religijnych (obejmującej ok. 35 proc. badanej zbiorowości) preferencje dotyczące PiS nie uległy zmianie. W zasadzie jedyna istotna politycznie zmiana dotyczy osób o poglądach centrowych: w lutym poparcie dla PiS deklarowało tu 16 proc., natomiast w marcu – 25 proc. Jest to kategoria stanowiąca ok. 20 proc. badanej zbiorowości, co oznacza, że jej postawa ma znaczenie dla końcowego bilansu wyborczej statystyki.

Nie będzie wielkim odkryciem, jeśli powiem, że społeczne ramy elektoratu PiS tworzą następujące cechy:

- wykształcenie nieprzekraczające zasadniczego zawodowego,
- wiek powyżej 60 lat i związany z tym status emeryta/emerytki,
- prawicowa orientacja światopoglądowa.

Dlaczego akurat te grupy głosują na PiS

W tym kontekście nasuwa się pytanie: dlaczego właśnie te cechy sprzyjają pojawieniu się zapotrzebowania na PiS, wzmacniają poczucie identyfikacji z tą formacją polityczną? Bez wyników

pogłębionych badań muszą ograniczyć się do sformułowania kilku hipotez.

Po pierwsze – wielu komentatorów zwraca uwagę na „efekt flagi”, czyli poczucie zagrożenia związane z wojną w Ukrainie. W takiej sytuacji pojawia się akceptacja władzy jako czynnika zapewniającego bezpieczeństwo. Można przypuszczać, że wśród osób starszych wiekiem, słabiej wykształconych te obawy przed zagrożeniem wojną ze strony Rosji występują częściej niż wśród osób młodszych i lepiej wykształconych.

Po drugie – należy brać pod uwagę efekt „selektywnej świadomości”, który polega na tym, że niechętnie przyjmujemy do wiadomości informacje czy opinie zawierające negatywny czy krytyczny przekaz dotyczący uznawanych przez nas wartości, cenionych przez nas ludzi czy instytucji. Efekt ten jest wzmocniany przez mechanizm „izolacji komunikacyjnej”, w którym specjalizuje się TVP.

Po trzecie – dużą rolę odgrywa silna polaryzacja światopoglądowa naszego społeczeństwa, czyli podział na zwolenników wartości liberalnych i konserwatywnych. Z moich obserwacji wynika, że wśród osób starszych wiekiem i słabiej wykształconych to zróżnicowanie w ograniczonym stopniu jest wyrażane przez argumenty ideologiczne. Liczy się raczej ogólny podział na „swoich” i „obcych”. Kluczowe znaczenie ma tu potrzeba przynależności, bycia we wspólnocie, poczucia bezpieczeństwa związanego z postrzeganiem i wyznaczaniem granic: tu jesteśmy „my”, tam są „oni”. Te podziały weszły nam w krew i muszą zaistnieć poważne powody, aby z nich zrezygnować.